

1. NEDJELJA DOŠAŠĆA: PROBUĐENI KRŠĆANI
(Mk 13, 33-37)

Ima jedna simpatična priča koja ide ovako: neki otac kuca na vrata spavaće sobe u kojoj njegov sin spava. 'Sine, probudi se!', kaže otac. Iznutra sin uzvraća: 'Joj, tata, ja bih još spavao. Ne da mi se ustati!' Nato će otac sada malo glasnije: 'Sine, ustaj! Moraš u školu. Zakasnit ćeš!' 'Ali, ja ne želim u školu!', uzvraća sin. 'Što to govoriš?! Zašto ne želiš u školu?' 'Zbog tri razloga', odgovara sin. 'Prvo, u školi je tako dosadno; drugo, u školi me djeca zadirkuju; i treće, jednostavno ne podnosim školu!' Otac vidno uzrujan, odgovara sinu: 'E kada tako govoriš, sada ću ja tebi nabrojiti tri razloga zašto moraš ići u školu: prvo, sine, to je tvoja dužnost; drugo, ti imaš 45 godina; i treće, sine, ne zaboravi da si ti učitelj i razrednik!' (Anthony de Mello)

Često smo slični sinu iz priče. Rado bismo prespavali mnoge životne izazove, zatvaramo oči pred stvarnošću, bježimo u uspavanost koja poprima različite oblike: komotnost, površnost, ravnodušnost, samozadovoljstvo. Ako svemu tome dodamo i duhovnu uspavanost koja zamračuje pogled na ono što je bitno i dragocjeno u životu, tada nije pretjerano reći da "većina ljudi spava, a da toga nisu ni svjesni. Rađaju se spavajući, žive spavajući, žene se spavajući, odgajaju djecu spavajući, umiru spavajući, a da se nikada nisu stvarno probudili". (A. de Mello)

Isus u današnjem evanđelju kaže: *Pazite! Bdižite jer ne znate kada je čas.* Vrijeme došašća poziv je kršćanima na evanđeosku krepost budnosti. Gospodar treba biti stalno prisutan u mislima svojih sluga. Evanđeoska budnost, nadalje, znači *budnost pred zlom* u svim njegovim očitovanjima. Kršćanin se ne smije

uljuljati u lažne sigurnosti. A to u konačnici znači da se učimo *svjesno živjeti*. Svaki čas bi mogao biti zadnji čas. Svaki trenutak je neponovljiv. Zbog toga moramo svjesno odlučiti uz što vežemo naše srce i pamet.

Svakodnevno smo izloženi mnoštvu poruka iz anonimnih središta moći, umotane u celofan tobožnjega humanizma, dobro kamuflirane, koje podmuklo ulaze u naš mentalni sklop, u naše obitelji. Padaju mi napamet riječ što ih je Gospodin uputio proroku Izaiji: "Idi, postavi stražara! Što vidi, neka javi! A stražar viknu: Povazan, Gospodaru, stojim na stražarnici, čitavu noć na straži prostojim!" (Iz 21, 6-11) Mogu li kršćani to reći o sebi? «Stražaru, koje je doba noći?» Je li znamo koje je doba noći? Ili kršćani spavaju kao i ostali i ništa ne primjećuju? Nitko ne bdije. Nema stražara, nema svjetiljki koje se stavljaju na stol da svijetle ukućanima. Ako je u nama kršćanima tama, kolika će tek biti tama u svijetu?! Vrijeme je da se oda sna prenememo!

Svakomu od nas, kaže Isus u prisposobi o čovjeku koji polazeći na put ostavlja svoju kuću slugama na upravu, Bog je povjerio posao u njegovoj kući koja je cijeli svijet. Mi katkada mislimo da smo beznačajni, da naš mali život nema većeg utjecaja na tijek zbivanja u svijetu. To je posvema pogrješna predodžba. Bogu je itekako važno kako ćemo odigrati svoju ulogu na pozornici života. Valja biti budan kako bismo čuli Božje kucaje na našim vratima.

Što je naša ostavština? Ne mislim na financijsku ili materijalnu ostavštinu, nego na to kako smo potrošili život koji nam je Bog darovao? Što smo napravili sa svojim vremenom na zemlji? Što ćemo ponijeti sa sobom? Odgovor bi se trebao odnositi na našu duhovnost, na naša dobra djela, na to da smo u životu pomagali i voljeli druge. To je osnovna tema kršćanstva. Ako život sagledamo kao putovanje u sklopu kojega ostvarujemo svoju misiju za Boga, za druge i za sebe, tada nema mjesta pospanosti.

2. NEDJELJA DOŠAŠĆA: LJUDSKA I BOŽANSKA UTJEHA Iz 40,1-5.9-11.

U svakidašnjemu životu nije lako razlikovati između istinske utjehe i lažne utjehe. *Lažna utjeha* potiskuje bolnu situaciju. Nakon kratkog vremena, čovjek se osjeća da je prepušten sam

sebi, jer nema nikoga tko je s njim, tko s njim dijeli njegovu zbunjenost, bespomoćnost, nitko tko traga za pravim riječima u teškoj situaciji i daruje pogled utjehe. Onomu tko bezutješno plače, nije lako obrisati suze. Nije lako otvoriti oči za novi početak. Nije lako dati umirujući odgovor na nama nedokučiva pitanja. Ne padaju li riječi utjehe u prazno kada čovjeka pogodi neizlječiva bolest kao grom iz vedra neba? Kako prihvatiti ono što je neizbježno? Kako biti na visini vlastiti sudbine?

Žaliti znači postati slab, izgubiti tlo pod nogama, ne imati više uporište. Često riječima želimo na neki način pokriti tuđu patnju. Radije stvaramo teorije o patnji umjesto da s drugima suosjećamo. *Tko izgovara riječi utjehe, taj ne pokušava pretrpljenu bol prikazati bezazlenijom nego što ona uistinu jest.* Istinska utjeha dotiče ljudsko srce. Bol i patnja bivaju preobraženi. Riječima utjehe i nade izvlači se 'otrovni trn' iz pretrpljene patnje: a to je *osjećaj besmislenosti*. Teže je podnijeti osjećaj besmislenosti nego samu bol i gubitak. Utješiti znači biti blizu onom tko je pogođen nevoljom. Zajedno s njim hoditi.

Tješite, tješite narod moj! Tim riječima počinje tzv. Drugi Izaija, njegova 'Knjiga utjehe'. Bog sam nastupa kao tješitelj svojega naroda. Prorok Izaija silno je razočaran Izraelskim kraljevima. Oni vode narod u propast. Unutarnje svade i sukobi doveli su naposljetku do raspada kraljevstva i odlaska naroda u sužanjstvo. Prorok pali svijeću utjehe i nade usred tame. Najavljuje povratak iz sužanjstva. Utjeha koju naviješta utemeljena je u Božjoj ljubavi koja se očituje u daru slobode i oproštenju grijeha.

Učitelj Eckhart govori o dvije vrste utjehe: naravna i nadnaravna. Naravna utjeha jest ljudska blizina u teškim trenutcima. Nadnaravna utjeha jest duhovni uvid u Božju istinu i Božje zakone. Bog nije u zlu, ali je uvijek s onima koji su pogođeni zlom. Bol ne sabotira Božje planove, patnja ne proturječi Božjim obećanjima, nego je od Boga uračunata u Božji plan spasenja. Ne može nam se ništa dogoditi, što Božje oči ne vide i njegovo srce ne suosjeća. Nijedan gubitak nije bez utjehe, samo ljudi često ne znaju gdje se nalazi utjeha!

Adventske svijeće podsjećaju nas da iznad tame svijeta u koju smo često uronjeni može svanuti svjetlo kraljevstva Božjega, svjetlo života. Možda tek noć naše žalosti, tame i očajanja, otvara srce za suosjećanje, pali svjetlo nade i potiče na ljudsku toplinu. U svijetu mass-medija koji nas nerijetko pretvaraju u puke

promatrače prizora tuđega stradanja i osamljenosti, kršćanska utjeha poziva na istinsko suosjećanje, pomaganje, solidarnost, ljudsku blizinu i odgovornost za ljude koji trpe. Vrijeme došašća poziva nas da se potrudimo pomoći ljudima u svojoj okolini. Uvijek možemo zastati i nekome uputiti osmijeh, pružiti mu rame za plakanje ili ga uhvatiti za ruku i provesti kroz pustinju. *Utješiti klonule*, duhovno je djelo milosrđa.

3. NEDJELJA DOŠAŠĆA: VODIČ ZA SRETAN ŽIVOT 1 Sol 5, 16-24.

396

Psihoterapeut Paul Watzlawick na pristupačan način opisuje kako ljudi sami sebi otežavaju život, sami sebi oduzimaju životnu radost, kako su nerijetko pravi majstori u tome da sami sebe unesreće. On to naziva 'vodič kako postati nesretan'. Spomenut ćemo samo neka najčešća pravila po kojima se ljudi ponašaju u životu. *Prvo pravilo* glasi: Što se više baviš svojom prošlošću, to će tužnija i jadnija izgledati tvoja sadašnjost! *Drugo pravilo*: Što više misliš o drugima da su loši, sebični i zli, to će ti biti teže živjeti s njima i osjećat ćeš se neugodno i preplašeno! *Treće pravilo*: Što se više pribojavaš da bi te mogla zadesiti kakva nesreća, to je izvjesnije da će te stvarno i pogoditi!

Treća nedjelja došašća podsjeća nas da je radost temeljna značajka cijelog došašća, a osobito ove treće adventske nedjelje koja se od davnine zove 'nedjelja Gaudete – Radujte se'. U završnom odlomku iz prve poslanice Solunjanima Pavao piše: "*Uvijek se radujte! Bez prestanka molite! U svemu zahvaljujte!*" (r. 16-18)

Radost je mjesto iskustva Božje blizine. U svakidašnjemu vjerničkomu životu vidljiv je nedostatak osjećaja za to da se Bog susretne u radosti. Najčešće vezemo Boga uz ono što je teško, bolno i ozbiljno, a ne prepoznamo ga ondje gdje nam srce zaigra od radosti. Max Scheler je govorio o 'izdaji radosti'. O duhovnosti koja je neprijateljski raspoložena prema životu. Kao da je životna zadaća kršćana biti tužno lice Velikoga petka.

Današnja nedjelja podsjeća na važnost radosti u kršćanskom životu. Kako do radosti? Dobro se prisjetiti dva jednostavna pravila: *Radost ne možemo stvoriti, ali se ona može izabrati!* U prvi mah, izjava nam se čini proturječna. Međutim, ona želi reći da se može učiti radosti! Ne možemo kontrolirati sve što nam

se događa u životu, ali možemo izabrati kako ćemo se postaviti prema onome što nam se događa. Ljudima se događaju slične stvari (npr. gubitak posla, bolest, smrt), ali je reakcija drukčija. Pesimist će reći: 'Čaša je napola prazna!' Optimist kaže: 'Čaša je napola puna!' O nama ovisi što ćemo vidjeti. Može se proklinjati tamu ili upaliti svjetlo!

Drugo pravilo glasi: *Radost ne možemo narediti, ali se ona može probuditi!* Kršćanska radost je radost koja proizlazi iz triju kršćanskih krjeposti: vjere, nade i ljubavi. Ona je plod povjerenja da je život unatoč svim poteškoćama usmjeren na dobar ishod; ona je nada koja vjeruje da iza svega vremenitoga i prolaznoga postoji vječni život u Bogu. Drukčije kazano: Onaj tko zna *zašto* živi, podnijet će svaki *kako* živi.

Teolog Eugen Biser smatra da danas u Crkvi treba jedna vrsta egzorcizma koji će istjerati *duh težine* iz Crkve, to jest demone utučenosti, bezvoljnosti, pesimizma, demone koji kršćanima oduzimaju duh veselja i radost vjere. U današnjem svijetu radost je čudo. Ljudi koji su radosni smatraju se pomalo luckasti. Kazaljka u srcima ljudi okrenuta je na jad, gubitak, smrknutost. Po čemu se prepoznaje čovjeka koji je u Bogu? On je radostan čovjek. Vrijeme došašća poziva da radost bude obilježje kršćanskih zajednica i liturgijskih slavlja.

4. NEDJELJA DOŠAŠĆA: BOG TREBA NAŠ PRISTANAK

2 Sam 7,1-5.8-11.

Lk 1, 26-38.

Većina Božjih izabranika u Bibliju bili su muškarci. Na vrhuncu povijesti spasenja pojavljuje se lik žene. Marija iz Nazareta slika je ljudskog bića koje prihvaća Božji plan spasenja. Marija je pružila Bogu najsavršeniju suradnju da po Njoj siđe u povijest svijeta. Kako se to konkretno zbilo? Na koji način Marija prima spasenje Božje? Kako se Bog rađa u ljudskome svijetu?

Anđeo Gabrijel pozdravlja Mariju riječima: "Zdravo, milosti puna!" (Lk 1, 29) Izvorni grčki izričaj je u pasivu. Pasivni glagolski oblik jasno pokazuje da riječ "milost" ne govori ništa o primatelju, nego o djelatelju milosti. Ne spominje se što je Marija učinila. Samo se kaže da ju je *Bog* izabrao. Marija je savršeni primatelj. Vrijedi također primijetiti da Marija ne kaže: 'Gospodine, nisam dostojna!', kako je to uobičajeno kod drugih

biblijskih bogojavljnja (teofanija). Ona samo kaže: 'Neka mi bude po riječi tvojoj' (Lk 1, 33). Bog, dakle, ne traži da neka osoba bude unaprijed 'dostojna i vrijedna'. Bog stvara i daruje dostojnost i vrijednost samim činom izabranja! Drugim riječima, Bog me ne ljubi jer sam ja dobar, nego: ja sam dobar jer me Bog ljubi!

Bog je stvorio svijet i nastavlja ga stvarati u svakom trenutku vremena. I mi ljudi u tome sudjelujemo. Mi trebamo Boga i Bog treba nas. Svaka dobra inicijativa dolazi od Boga, ali je On nemoćan ako ne želimo surađivati. Bog treba naš pristanak. Unatoč teškim kušnjama i društvenomu metežu, vlastiti život treba staviti u Božje ruke da raspolaže našim vremenom i našim talentima, kao što je trebao Marijin: 'Neka mi bude'. *Tko zna kakva čuda propuštamo učiniti zato što nismo dali svoj pristanak!* Bog nas stalno poziva da se uključimo u Njegovu igru, a ne da zbrajamo samo svoje jadne rezultate. Bog je visok ulog, i to je jedina kocka u koju se treba upustiti. Sve druge kocke su poroci. Mudar čovjek izabire Boga za učitelja i ljubav kao put. Sve ostalo su stranputice.

Poučno se zaustaviti i na prvom čitanju. U njemu se opisuje kako je David naumio sagraditi Hram Gospodnji. Izlaže svoj plan proroku Natanu. Prorok ga otrprve podržava. No Bog mu daje drugi nalog. "Nisam nikada prebivao u kući otkako sam izveo iz Egipta sinove Izraelove pa do dana današnjega, nego sam bio lutalac pod šatorom i u prebivalištu." (2 Sam 7,6) Bog ne želi kuće od drveta i kamena. Ne voli se vezati samo uz jedno mjesto. On radije slijedi trag života i ljudi. Ondje gdje ljudi rade, slave, sučeljavaju se sa zlom, Bog je nazočan. Natan polako uviđa da je u kući od drveta i kamena Bog nazočan samo za one koji ga posjećuju. Živi Bog, međutim, želi prebivati i među onima koji nikada nisu zakoračili u njegovu zemaljsku kuću (hram, svetište). Umjesto izgradnje hrama, Bog priprema sebi jaslice (usp. Lk 1, 26-38). Samo njegov konačni predstavnik u liku Mesije jest onaj koji može sagraditi hram imenu Božjem, a da taj hram ne bude djelo ljudskih nego Božjih ruku.

U Došašću iščekujemo ispunjenje Božjega obećanja da će nam poslati svojega poslanika, svoga sina. Po njemu i u Njemu ljudi će se klanjati Bogu "u duhu i istini" (Iv 4,24). Nažalost, naše dnevne aktivnosti, ubrzana, rastresena i bučna svakidašnjica, ne čini nas dalekovidnim, sluhovitim i prijemčivim za Božji dolazak. Kada je jezero uzburkano, ne može se vidjeti njegova

dubina. Tek tiho jezero omogućuje pogled u dubinu i zrcali nedokučivu visinu neba. Naš dolazak Bogu i Božji dolazak k nama pretpostavlja sabranost, budnost, osluškivanje.

BOŽIĆ – POLNOĆKA: OTAC MIRA I DJECA NEMIRA
Lk 2, 1-14.

Mir je središnja tema biblijskih spisa. Temeljno značenje riječi mir, (hebrejski 'šalom' znači: potpuno duhovno i tjelesno blagostanje), daleko nadilazi negativni pojam mira shvaćen kao odsutnost rata. Biblija na mnogim mjestima govori o čežnji naroda za mirom i okončanjem državnog (političkog) nasilja, o nadi u dolazak pravednoga kralja, 'Kneza mironosnoga' (usp. Iz 9,6). Biblijski mir ne može značiti samo duševno stanje unutarnjega mira. Unutarnji mir se uvijek povezuje s izvanjskim društveno-političkim mirom. Biblijski mir zahtijeva ostvarenje pravednosti, otpor ekonomskom iskorištavanju, političkoj neslobodi i strahu.

Izvještaj o Isusovu rođenju donosi anđeosku pjesmu: *Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!* (Lk 2,14) Bogu se oduzima 'slava' svaki put kada se ljudi pripremaju na rat. Nijedan kršćanin ne može zaobići pitanja: Kakvo je moje kršćansko mirotvorstvo? Na koji se način odupirem nasilju u svakidašnjici? Jesam li nazočan među onima koji dižu svoj glas protiv nepravde, nasilja i idolatrije novca? Je li mir tek 'božićna idila', romantičarski san, utopija a ne ostvariv zahtjev?

Za kršćane mir je dar Božji, ali taj dar ne pada s neba. Mir ima svoju cijenu. Treba htjeti mir, izabrati mir, zalagati se za mir. U tome nam je trajno nadahnuće Isusovo mirotvorstvo sadržano u Isusovim blaženstvima i u Govoru na gori. Neki kršćani to pokušavaju 'razvodniti'. Mirotvorci se diskvalificiraju. Smatra se da su naivni ili da su 'mali domoljubi'. Često se i Isusova izjava: "Ne mislite da sam došao mir donijeti na zemlju. Ne, nisam došao donijeti mir, nego mač" – iskrivljuje i pogrešno tumači. Ona nije uperena protiv mira i mirotvoraca, već protiv lažnoga mira i 'miroljubaca', to jest onih koji ne podnose 'proročko uznemiravanje' vlastite neosjetljivosti, ravnodušnoga spokoja i kukavičluka.

Samo oni koji grade mir, slave Boga. Mir se gradi bez strasti i emocija, dijalogom i argumentima. Ako želimo biti mirotvorci,

osnovno je poštivanje svake ljudske osobe. Lako je rušiti, ali je teško graditi. Treba poštivati svaki oblik identiteta kojega je pojedinac stekao za života. S drugima treba voditi miran, iskren i otvoren razgovor. Ako druge vidimo kao jednakopravne, nećemo dolaziti u iskušenje da se uzdižemo iznad njih. Danas sve religije govore o dijalogu, a zapravo vode monolog. Svi se diče svojom otvorenošću za dijalog, ali dijalogiziraju samo unutar svojih zajednica. Na vani to je samo monolog jer drugoga i različitoga nema ni blizu. Slušamo hvalospjeve o vlastitoj toleranciji, a u praksi nema ništa od svega toga.

400

Isus se rodio u nemirno vrijeme. Anđeoska poruka mira pokreće vrhovništva i vlasti ovoga svijeta koji ne žele mir. Jaslice simboliziraju mjesto mira. Svaki čovjek smije uzeti u ruke nebeski dar: Dijete Isusa. On je temelj nade i mira. Moć utjelovljene ljubavi ruši zidove. "Doista, Krist je mir naš, on koji... pregrađuje razdvojnici, neprijateljstvo (a ne neprijatelja!) razori u svom tijelu". (Ef, 2, 15) Unesimo mir u naše 'male svjetove': u brak i obitelji, u društvenu i vjerničku zajednicu.

BOŽIĆ – DANJA MISA: MISTIKA I POLITIKA lv 1, 1-18.

Što slavimo na Božić? Da je Bog je postao čovjekom. Što to znači? Može li se to uopće shvatiti? Pokušajmo. *I Riječ tijelom postade i nastani se među nama.* Bog se rodio kao što se svaki dan rađaju stotine tisuće ljudskih bića na ovoj zemlji. Bog je postao embrij. Ovisan od drugima. Evanđelist Ivan svjesno bira izričaj: *Riječ je tijelom postala.* Četvrto evanđelje je nastalo krajem prvoga stoljeća. U to vrijeme bilo je rašireno mišljenje da je važno samo ono što je duhovno: nutrina, ideje, duša. Zemaljska stvarnost, tijelo, materija, politika i društvo, sve se to smatralo nečim drugorazrednim, neduhovnim, zlim. Ovo mišljenje bilo je prisutno i u nekim kršćanskim krugovima krajem prvoga stoljeća. To konkretno znači da Isusovo čovještvo, njegova ljudskost, nije važna. On je prividno uzeo ljudsko tijelo, tek izvanjski prihvatio ljudski lik. Više je lebdio nego hodao zemljom. Ivanovo evanđelje ustaje protiv takvoga razvodnjavanja Isusova lika. *Riječ je tijelom postala.* Bogu je važan ovaj vidljivi, zemaljski svijet. A sve to ima posljedice za našu pobožnost.

Često se vjerovalo da se prava pobožnost sastoji u tome da pobjegnemo od svijeta i potpuno se posvetimo Bogu, da okrenemo leđa ovome svijetu. Moderna verzija ove stare zablude glasi: "Politiku van iz crkve, brinite se samo o spasenju duše!" Politički angažman je prljav posao, kršćaninu je najbolje da se svega toga klone. Je li Isus to učinio? Je li se povukao iz povijesti, pobjegao od odgovornosti za svijet, u nutrinu, u privatnost? Da pojasnimo: nutrina, molitva, tišina, razmišljanje o Bogu, sve to jest i ostaje važno područje kršćanske pobožnosti. To je neotklonjivo. Ali ako želimo ozbiljno shvatiti Božje utjelovljenje, tada kršćanskoj pobožnosti *bitno pripada okretanje ovome svijetu* i zadaćama u njemu.

"Bog je postao čovjekom" u zemlji izmučenoj terorom, nasiljem, bijedom, u zemlji koja, kako danas tako i nekoć, nimalo nije 'sveta zemlja', već mjesto sukoba i mržnje. Postao je čovjekom u zemlju u kojoj se prolijeva krv do dana današnjega. No, Isus prolijeva vlastitu a ne tuđu krv. On iz ljubavi žrtvuje sebe, a ne druge. On gradi most između Boga i ljudi, između vjernika i nevjernika, most između rastrganih i posvađanih ljudi. Ako želimo postati ljudi po uzoru na Isusa, moramo graditi mostove ljudskosti. To znači da se ne bojimo suočiti s problemima koji pritišću društvu: nezaposlenost, siromaštvo, uništeni brakovi, osamljenost, bolest, smrt; briga za okoliš, zaštita manjina, mirotvorstvo i nenasilno rješavanje sukoba, borba protiv raznih predrasuda.

Isus dolazi svaki dan, i svaki je dan Božić za kršćane, ako se u njima rađa Bog i ako vide nevolju bližnjih. Zato je Božić zahtjevna svetkovina, ako je ispravno shvatimo. U isto vrijeme, Božić je i *utješna* svetkovina. Možda slavimo Božić zabrinuti za ekonomsku situaciju. Možda slavimo Božić sami, prvi put bez ljubljene osobe. U našim brigama i strahovima, u našim slabostima i bolestima, u našoj osamljenosti – u svemu tome Bog je i nama posve blizu. Emanuel – S nama Bog! Vjera u Novorođenom Djetetu spoznaje nazočnost Božju u našem svijetu. Posred naše prolaznosti je neprolazni Bog.

SVETA OBITELJ: SREĆA I LJUDSKI ODNOSI

Danas svi žele svoj komadić privatnosti, mira i tišine. Nažalost, privatnost najčešće znači podizati zidove, ograde, što više biti udaljen od svojih susjeda. Mnogi mladi ljudi stavljaju

slušalice u uši da ne čuju ljude oko sebe, tamne naočale da se sakriju od tuđih pogleda. Glas naših bližnjih iritira, želimo isključiti bližnje iz naših života, poput bogataša živjeti u izoliranim vilama i dvorcima kojima se nitko ne može približiti. Teško nam je i pozdraviti jedni druge, a kamoli zaustaviti se, popričati. I sve to u ime naše privatnosti. Takvo ponašanje odvelo nas je u osamljenost, izoliranost, ravnodušnost. U ime mira i privatnosti umire druženje, šala, komunikacija, zajedništvo, solidarnost. U ime privatnosti, svi gundaju, odnosi se zapuštaju, ne možemo naći životnog partnera. U ime privatnosti, roditelji i djeca više ne znaju razgovarati. U ime privatnosti, ljudi ne znaju prijateljevati.

Postoji problem bliskosti, problem druženja zbog načina života. Troši se vrijeme i emocije samo na stvaranje materijalnih dobara. Mislimo kako je to jedino nužno, a sve ostalo, obitelj, brak, prijatelji, mogu čekati. No istina je drukčija. Bez obzira na životne okolnosti o nama ovisi kako ćemo organizirati svoj život, koliko ćemo izdvojiti vremena za prijatelje, koliko ćemo ih imati i kakve. Najčešće čujemo izgovor: «Ljudi su ovakvi i onakvi, i najbolje je s njima ne imati posla!» Ali to ne znači prekriziti sve ljude. Samoća i izoliranost nisu nikada dobar izbor.

Danas su mnogi naoko «sretni» ljudi – koji imaju sve – nesretni, jer nemaju odnosa. Oni bitni, životni odnosi slomljeni su, izdani, pogaženi. Bez zdrava odnosa, bez usklađivanja i uravnotežene relacije i komunikacije, teško je iskusiti ono što nazivamo «srećom». Ne može čovjek biti sretan u izdvojenosti i samodostatnosti. Život nas kao takav upućuje na drugoga, na onoga koji nije «ja», nego «ti». Stvar, predmet, kako je istaknuo Martin Buber, ne ispunja žudnju za srećom, nego tek istinska okrenutost prema drugom, dodir s njim. Problem sreće – problem je dobrih ljudskih odnosa! Nesretnim čovjeka čini zatvorenost u sebe, kruženje oko sebe samoga, nedostatak istinskih odnosa u životu.

Ovih božićnih i novogodišnjih dana kupujemo jedni drugima darove. Jesmo li se možda zapitali koliko u stvari poznajemo osobe kojima kupujemo darove? Koliko poznajemo svoju ženu, svoga muža, svoje dijete, majku, brata, sestru. Što doista znam o njihovim karakternim, duševnim osobinama? Jesu li oni doista takvi kakvima ih mi doživljavamo, možda već godinama, desetljećima? Kakav je naš odnos prema drugom ljudskom biću?

Svi se danas tužimo na sebično ponašanje ljudi. Osobna ambicija, osobna sreća, osobno ispunjenje «mantra» je koja se

posvuda čuje. Želimo darove života kao što su bogatstvo, slava, moć, užitak i slično. Ali kako? Ako je postizanje tih stvari na račun drugih, onda to nije ispravno u duhovnom smislu. Ili ako se to želi postići zanemarivanjem drugih ljudi i njihovih potreba? Tužiti se jedni na druge, imati poteškoće jedni s drugima, najnormalnija je stvar na svijetu. Pitanje je samo na koji se način ophodimo s takvim poteškoćama. Ljudski i obiteljski odnosi žive od međusobnoga usklađivanja i prihvaćanja, strpljivosti i poštivanja.

Evandelist Luka u današnjemu evanđelju kaže da u hram dolazi čitava nazaretska obitelj, i time želi istaknuti posvećenost Bogu svih njezinih članova – i Isusa i Marije i Josipa. I danas je zajednički nedjeljni obiteljski odlazak na misu, posvećenost Bogu njezinih članova, najbolje jamstvo zdravih obiteljskih odnosa.

NOVA GODINA: VRIJEME I PROPUŠTENE PRILIKE
Lk 2,16-21.

U strahu da nam ne pobjegne vrijeme, živimo sve brže: brzo jedemo, brzo spavamo, brzo gledamo televiziju, brzo razgovaramo. Ljudi su u žurbi i nemaju vremena. Ljubomorno bdijemo nad svojim vremenom Vrijeme koje nam je na raspolaganju, sedam dana u tjednu, treba racionalno organizirati tako da dotekne za ono najvažnije: prehrana, rad i spavanje. Često nam nedostaje vrijeme za sebe. A sve manje vremena imamo i jedni za druge. Možda još samo zaljubljeni umiju darivati jedno drugome vrijeme, ne bojeći se da će ga izgubiti. Jednog dana stvarno više nećemo imati vremena. Zemaljsko će vrijeme isteći. Doslovno će se obistinuti rečenica: "Nemam vremena!"

A opet, s druge strane, toliko dragocjenog vremena potrošimo na gluposti i ispraznosti ovoga svijeta. Možda to shvatimo tek kada nam ponestane vremena, u starosti. O vremenu koje curi kroz prste, a koje je istinski dar, malo i slabo razmišljamo. Vrijeme je sveto. Prolaznost opominje. Prolaznost je, kaže kršćanska vjera, put i sredstvo za postizanje neprolaznoga. Bog nam je dao *talente, darove, sposobnosti i određene okolnosti*. Sve to valja znati dobro upotrijebiti. Ne smijemo se praviti kao da imamo sve vrijeme ovoga svijeta jer ljudi umiru naglo i bez upozorenja. Svima nama to je opomena da uvijek budemo spremni jer nikada ne znamo.

Ako nam život dolazi od Boga, a dolazi – znači da dolazimo iz vječnosti. Živimo u vremenitom dijelu vječnosti i na koncu odlazimo u vječnost. U tom putovanju od vječnosti do vječnosti život može značiti mnogo toga. Život je iznenađenje jer zatekne nas spoznaja da jesmo, da živimo, da postojimo. Život je mogućnost da izaberemo svoj put. Život je i svečanost ako izaberemo u slobodi i ljubavi prave vrijednosti. A prave vrijednosti su uvijek Božje vrijednosti. A svečanost nije uvijek i nužno puna trpeza. Zna biti skromna i preskromna. No, ako je Bog svečar za našim stolom ništa nam uzmanjkati neće.

404

Nije važno na zemlji ostati što duže, već je važan smisao našeg boravka. Imati smisao znači imati mudrost. Biti uronjen u svoju nutrinu, razlučiti bitno od nebitnog, prolazno od vječnog. Svaki trenutak je važan. U životu čovjeka ne postoje beznačajni trenutci. Sami sebi i drugima možemo biti svjetlo, ali isto tako i tama. Svako nezadovoljstvo uzrokuje duboko neosmišljen život. Svaki bi se čovjek kroz život trebao boriti za nešto više od samoga života. Naš život nema veliku vrijednost ako iz njega nismo učili i od vlastite sudbine ma kakva god ona bila, učinili spomenik vlastitom postojanju.

Što očekujemo iz godine u godinu? Iz dana u dan? Danas? Sada? Rođenje djeteta? Da djeca odrastu? Dobro plaćen posao? Srodnu dušu? Godišnji odmor? Mirovinu? Očekujemo li još nešto u životu? Ili možda više ništa ne očekujemo? Bog nam daruje još jednu novu građansku godinu. Ona je započela Isusovim rođenjem. Pastiri su darovali djetetu vrijeme. Mudraci također. Prije odlaska s ovoga svijeta, Isus reče: «S vama ostajemo sve dane sve dok vrijeme ne prijeđe u vječnost!» U Kristu je svaka godina - darovano i blagoslovljeno vrijeme koje treba mudro koristiti. Ljudi postaju ono što jesu u vremenu i kroz vrijeme.

BOGOJAVLJENJE: KOJU ZVIJEZDU SLIJEDIMO?

Mt 2, 1-12.

Za mudrace u evanđeoskom tekstu stoji grčka riječ *magoi* koja ima različita značenja: mudraci, učenjaci, zvjezdočitači, magičari, itd. Najvjerojatnije potječu iz Perzije. To su ljudi koji su umjeli odgonetati tajne iz predane ljudske mudrosti, vidjeti znakove u prirodi. Tražili su Istinu o sebi, svemiru. Ljudi

nemirna duha. Dolaze izdaleka. Ostavljaju kuće i dobra svoja. Kreću na put.

U kršćanskoj tradiciji dvojica teologa iz trećega stoljeća, Origenu i Tertulijan, pridonijeli su stvaranju današnje slike o 'tri kralja'. Origen se pripisuje da je tri dara simbolično protumačio: zlato ukazuje na Isusovo kraljevsko dostojanstvo, tamjan na njegovo božanstvo, a mira na njegovu smrt. Tertulijan je mudrace (zvijezdoznance) pretvorio u kraljeve pozivajući se na svetopisamske tekstove: Iz 60, 5-6; Ps 72, 10. U srednjem vijeku neki je talijanski umjetnik izrađivao mozaik triju kraljeva i iznad svake figure stavio imena: Gašpar, Melkior i Baltasar. Po njemu, Gašpar znači 'čovjek iz Kaspijskog mora', Melkior 'kralj svjetla', a Baltasar 'gospodar čuva kralja'. Nije nam poznato tko je zatim tri kralja vidio kao predstavnike triju kontinenata: Azija, Afrika i Europa. Zato na slikama jedan od trojice kraljeva je crnac. Nakana je očita: želi se reći da se svi kraljevi zemlje, čitavi svijet treba pokloniti Isusu kao Kristu. Isto tako, iako se ne zna sa sigurnošću koje su životne dobi bila tri kralja, počevši od srednjeg vijeka, uglavnom se prikazuju tako da je jedan od njih starac, drugi muškarac srednjih godina, a treći mladić. I ovdje je jasan motiv: htjelo se reći da svi ljudi, od djeteta pa do starca, trebaju u Isusu prepoznati svoga Gospodina i Boga.

Element koji je neodvojivo vezan uz evanđeoski izvještaj jest uloga zvijezde, koja se pojavila i vodila kraljeve do mjesta gdje je bio novorođeni Isus. "Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova...", rekoše mudraci s Istoka. Već u ranom kršćanstvu pojavio se u određenim krugovima zazor prema toj zvijezdi koja ih je podsjećala na astrologijske religije u kojima je vladao astralni determinizam. Međutim, sam evanđelist Matej u tome ne vidi nikakva problema. Zvijezda je ovdje u službi Bogu i njezina je uloga da mudrace koji su je slijedili dovode do Krista, a to je na koncu cilj svake mudrosti i znanosti.

Kao moguće mjesto rođenja navodi se Betlehem pozivajući se na proroka Miheja 5, 1-3: "A ti, Betleheme, zemljo Judina! Nipošto nisi najmanji među kneževstvima Judinim jer iz tebe će izići vladalac – koji će pasti narod moj - Izrael." Slično nalazimo i kod proroka Bileama: "Od Jakova zvijezda izlazi..." (Br 24, 17). Zanimljivo je da su religiozni krugovi u Jeruzalemu ostali na sve to hladni, ravnodušni. Glavari svećenički, pismoznanci, teolozi, znali su za stara proroštva o mjestu gdje se ima roditi Krist, ali nisu povjerovali. Jer, jedno je znati, a drugo je povjerovati.

Božje bogojavljenje (epifanija) trajni je događaj. Što smo svi mi više 'bogojavljenje', to će se prije dogoditi novi, Božji svijet. Upitajmo se: Koju zvijezdu slijedimo? Što je cilj našega života? Postoji li čežnja u nama da se približimo Isusu? Stavljamo li svoje darove i talente u službu Isusu i Crkvi? Milijuni ljudi u prošlom stoljeću slijedili su lažnu zvijezdu komunizma. Danas slijede zvijezde sporta, Holywooda, rock-glazbe, zvijezde u horoskopskim kartama... Prava zvijezda vodi Bogu.

KRŠTENJE GOSPODINOVO: OTVORENO NEBO
Mk 1, 7-11.

Opisujući Isusovo krštenje Marko kaže da je Isus ugledao otvorena nebesa i da je Duh poput goluba sišao na nj, a glas se zaorio s nebesa. Vidjeti 'otvorena nebesa' znači: osjetiti Božju blizinu. Nije li u životu mnogih ljudi upravo suprotno istina? Nebesa kao da su zatvorena. Ne čuje se Glas! Bog je daleko. Problemi se gomilaju, a rješenje nigdje na vidiku. Odnosi s drugima ne funkcioniraju. Nitko nikoga više ne razumije. Put se ne otvara. Nema perspektive, nema budućnosti. Čovjek deprimiran pita: Je li me Bog napustio?

S druge strane, poznajemo ljude koji su doživjeli da se nebo nad njima otvorilo, doživjeli su Božju blizinu, Bog im je pomogao, pred njima se otvorio put, ostvarili su svoje želje i snove. Carl Gustav Jung došao je do zanimljiva zaključka na temelju svoje dugogodišnje psihoterapeutske prakse. Naime, on kaže da je mogao pomoći samo onim ljudima koji su na bilo koji način ponovno otkrili duhovnu (religioznu) dimenziju vlastitoga života.

U naše vrijeme primjećujemo da se budi religiozna čežnja u ljudima. Mnogi iščekuju spas s Istoka. Otvaraju se centri u kojima ljudi meditiraju zen, vježbaju jogu, traže duhovno iskustvo i prosvjetljenje. U mnogim evropskim zemljama ljudi odlazi u centre istočnjačke duhovnosti kao što se nekoć odlazilo u crkve. U azijskim religijama (osobito u hinduizmu i budizmu) traže odgovore na svoja životna pitanja.

'*Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!*'- tim riječima mi kršćani ispovijedamo vjeru u Isusa kao Sina Božjega. Prorok Izaija naviješta da će doći Sluga Božji kojega očekuje Izrael i pogani. Zatim dolazi Isusov preteča, Ivan Krstitelj, propovijeda i krštava. On pokazuje na onoga kojega se očekuje. Isus 'ne iskače

iz reda': on prima Ivanovo krštenje vodom. Glas odozgor ga legitimira: Ovo je Sin moj ljubljani, njega sam izabrao da donese spas zemlji! Iz svega toga proizlazi Isusova *jedinstvenost*: On nije prorok, nije židovski kralj, nije sljedbenik Bude, Lao-cea ili Zaratustre, nije preteča Muhameda. On je *ispunjenje pračežnje* koju svaki čovjek nosu u sebi. On je put do Oca. Tko vidi Njega, vidi Oca. Od krštenja na Jordanu, svaki je kršćanin upućen na Isusa.

Isusovo *iskustvo* Božje blizine za vrijeme krštenja na Jordanu potiče nas da se pitamo o našem *osobnom* iskustvu Boga. Imamo li ga uopće? Jesmo li ikada poželjeli spoznati Boga na dubljoj razini nego li Ga sada poznajemo? Koje strahove vezujemo za svoje shvaćanje Boga? Bojimo li se bliže duhovne veze s Bogom zbog mogućih promjena koju bi ona izazvala u našem životu? Za koja pitanja smo tražili Božje vodstvo u trenutcima molitve? Ljudi su *lijeni* na putu do iskustva Boga, čak ga se i boje, pa radije o njemu raspravljaju nego ulažu napor da dođu do njega. Tko traži duhovni svijet, on ga i nalazi. Nema čovjeka na ovoj planeti kojemu nije moguće ući u duhovni svijet. Duhovni svijet nije rezerviran samo za neke.

Ima još jedan detalj iz evanđelja koji valja uočiti. Bog se ne ustručava izraziti svoje osjećaje: '*Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!*'. Često u našim obiteljima vlada emocionalna hladnoća i škrtost, suparnički odnos. Teško jedni drugima izražavamo osjećaje. Ne znamo druge zagrliti, pohvaliti, nasmijati, udijeliti kompliment. Bog nas je dao jedne drugima da se međusobno volimo, poštujemo, da jedni druge radujemo, a ne žalostimo. Kad izražavamo ljubav, mi smo kanal za Božju ljubav u svijetu. Život tada postaje beskrajn tok ljubavi.

2. NEDJELJA KROZ GODINU: KULT TIJELA

1 Kor 6, 13-15.17-20.

'Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama!' (1 Kor 6, 19) Apostol Pavao koristi riječ 'hram'. Na Starom istoku hram je bio mjesto gdje stanuje Božanstvo. Ljudi su podizali velike građevine kako bi iskazali čast i štovanje Božanstvu. U njima se Božanstvo trebalo osjećati ugodno. U hramskim građevinama vrijedila su propisana pravila ponašanje. To je sveto mjesto. Sliku hrama Pavao primjenjuje na ljudsko tijelo: ti i tvoje tijelo

jesu hram Božji. Ne samo tijelo odvojeno od duše i duha, nego cjeloviti čovjek: duh, duša i tijelo. Svaki čovjek jest mjesto gdje se može naći Boga!

Nekim ljudima nije lako prihvatiti i osjetiti vlastito tijelo kao hram. Mnogim mladim ljudima, osobito tinejdžerima, vlastito tijelo predstavlja veliki problem. Primjećuju na sebi dijelove tijela koji su atraktivni, ali i one koji su to nisu. Mnogi pate zbog izgleda vlastitoga tijela. Podvrgavaju se estetskim operacijama. Odrasli su također opsjednuti svojim tijelom: boje se bolesti, debljine, i sl. Mnogi teško shvaćaju da njihov odnos prema tijelu ima neke veze s odnosom prema Bogu.

408

Živimo u kulturi u kojoj se propagira da je 'svatko gospodar vlastitoga tijela'. Oko te rečenice vrti se veliki novac, reklame i industrija koja potiče kult tijela. Stalno nas bombardiraju porukama koja je odjeća u modi, što i kada treba jesti, koliko se moramo kretati na dan. Na rafiniran način iskorištava se ljudska nesigurnost: Jesam li lijep? Atraktivan? Uvijek nove frizure, modni trendovi, tetovaže, pumpanje mišića, i sl. Vanjski izgled postalo je idol kojemu se svi klanjaju. Dok milijuni djece širom svijeta umiru od neishranjenosti, na Zapadu se opsesivno bave skupim dijetama mršavljenja.

‘Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama!’ – piše Pavao kršćanskoj zajednici u Korintu. Zašto? Što se dogodilo? Korint bijaše poznati lučki grad. Kršćani su shvatili dvije stvari: prvo, znaju da od svoga krštenja žive novim životom. Sve što je prije bilo dopušteno ili zabranjeno sada više nije važno; drugo, tijelo je prolazno. Na grobljima to opažamo. Međutim, sada slijedi ono na što Pavao reagira. Korinćani iz svega izvlače pogrešan zaključak: Ako stare zapovijedi više ne obvezuju i ako je tijelo prolazno, tada je svejedno kako postupam sa svojim tijelom! Tada je sve dopušteno. Doslovno, sve! Pavao ih upozorava da nije sve dopušteno.

Korint je bio grad slavan i nadaleko poznat po trgovini, luksuzu, životnim užicima svake vrste. U njemu je bio i hram božice Afrodite u kojemu je bila sveta prostitucija. Vjerojatno nije bilo lako uzdržati se u takvom zavodničkom okruženju, i kada je čovjek postao kršćanin. Mnogi su počeli odvajati život vjere od tjelesnoga života, dušu od tijela. Što se tiče tijela, sve je dopušteno! Tijelo nije važno za vjeru. Ono je prolazno. Vjera se tiče samo duše koja je besmrtna i koju je Krist otkupio. Svakidašnje stvari nemaju s tim ništa: jelo, seks, trgovina, politika. Velika

zabluda! I danas jako rasprostranjena. Pavao kaže da nije sve dopušteno, nije sve normalno. Neodgovorna seksualnost, krađe, lakomost, pijančevanje, psovanje... (1 Kor 6, 9-11). Kršćani se moraju učiti uzdržljivosti.

Kršćanin koji se neodgovorno ponaša uništava hram vlastitoga tijela i hram tuđega tijela. Čovjek se najlakše povrijedi riječima, ali i preko seksualnosti! Naime, tijelo je sredstvo komunikacije, a u seksualnim odnosima koji nisu utemeljeni na potpunoj komunikaciji i vjernosti dviju osoba (usp. Post 2,24; 1Kor 6,16), nego samo na prolaznim tjelesnim užicima narušava se svetost tijela koje pripada Bogu. Tijelo je mjesto proslave Boga. Bog nas susreće u hramu ljudskoga tijela.

3. NEDJELJA KROZ GODINU: KAD JE TO PUNINA VREMENA?

Mk 1, 14-20.

Živimo u vremenu u kojemu nedostaju velike *vizije* ili se čak ni ne opaža da ih nema. U vremenu «nedostatka utopija», u vremenu razorenih, potrošenih i osramoćenih utopija. Društvo je usmjereno na učinak, uspjeh, zaradu. Ljudi su pragmatični. Opsjednuti vlastitim računicama u glavi. Narod želi blagostanju i veseli se kupovanju u šoping centrima. Društveni analitičari našu kulturu označavaju infantilnom kulturom, a infantilnost je nezrelost. *Infantilnost* je bijeg u zavjetrinu, negdje gdje smo zaštićeni. Iz infantilnosti proizlazi i bijeg od odgovornosti. Kao da se čekaju neki posebni uvjeti za djelovanje. Jer, ovo je vrijeme takvo da se ne može ništa napraviti. Posljedica takvog stanja duha jest posvuda rasprostranjena umornost, bezidejnost, plošnost, rezigniranost.

O vremenu djelovanja govori nam današnji evanđeoski odlomak. Novi zavjet, a i mi to često govorimo, osobito u božićno vrijeme, da se Isus pojavljuje u punini vremena. Kada pokušavamo točnije razložiti što znači ta Isusova «punina vremena», nećemo nešto posebno otkriti. Štoviše, vrijeme Isusova dolaska i nastupa na zemlji, u konkretnim zemljopisnim i društvenim okolnostima, ne razlikuje se puno od našega vremena gledano religiozno i etički, a ne tehnološki. Evanđelist Marko nam objašnjava što to znači kada nastupa punina vremena. Za početak Isusova djelovanja Marko posve jasno govori da Isus nastupa u konkretnoj situaciji koja ima svoje aktere. Marko veli,

pošto je Ivan predan, dakle nakon što je Herod Antipa uhitio Ivana, Isus nastupa u Galileji s porukom: *Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte evanđelju!*

Kad je to punina vremena? "Isus nastupa onda kada je uhvaćen i ubijen prorok, onda kada je ušutkan proročki glas, kada svi, gotovo svi ljudi kažu, nema se što učiniti, kada je zavladała neodgovornost, kad je kralj, svijet ili netko drugi preuzeo svu vlast, kad je zavladao strah, ako ne vanjski, onda onaj još gori, unutarjni strah, strah neslobodnih i autocenzuriranih ljudi." Ako kršćani žele nasljedovati Isusa, onda nema bijega u neodgovornost, u nekakvo očekivanje boljih vremena. Punina vremena za djelovanje jest ovdje i sada. Drugoga vremena nema. Ovo je jedino naše vrijeme i u njemu treba pronalaziti putove naviještanja ne mračne nego radosne vijesti. Pitanje vremena nije, dakle, rezignacija nad svijetom i životom, nego novi iskorak u vremenu depersonalizirane odgovornosti i cinizma. "Cinizam se bavi sobom i smatra da se ništa ne može promijeniti. Cinizam kao duhovno stanje jede i sebe i druge oko sebe. Cinici prepuštaju svijet fanaticima i profiterima, materijalnim i duhovnim, a oni ostaju povučeni u svojoj lažnoj sigurnosti." (Ivan Šarčević)

To je istodobno uvijek povezano sa zahtjevom *obraćenja* koje je promjena staroga čovjeka, novo vrjednovanje samoga sebe i svijeta oko sebe. Obraćanje je angažman u konkretnoj sadašnjosti, uvijek u posve određenoj zajednici, društvu, gradu, narodu i svijetu, za novi Božji svijet. Martin Luther King jednom reče: "Ako jedan čovjek sanja, to je samo san. Ako više ljudi sanjaju isti san, to postaje stvarnost". Slično misli i Helder Camara: "Tko nema hrabrosti sanjati, nema snage ni djelovati". Velikani duha, svi oni koji su zadužili čovječanstvo, nisu dopustili da ih stanje svijeta uspava, pasivizira; nisu se prepustili letargiji i izgovoru (tu se ne da više ništa učiniti). Naprotiv, bili su ljudi-vizionari, ljudi-proroci, ljudi koji su budni sanjali i svim svojim silama borili se za bolji svijet.

5. NEDJELJA KROZ GODINU: VJERA I ČUDO Mk 1,21-28.

Njemački pjesnik Goethe jednom reče da je 'čudo ljubimac vjere'. Danas bismo mogli radije reći da čudo zadaje prilično glavobolje vjeri. Kako to? Mnogi današnji ljudi imaju velikih

problema s izvještajima o Isusovim čudesima u evanđelju. Oni se pitaju: Je li to moguće? Zašto danas nema takvih čuda? Oni koji studiraju prirodnoznanstvene discipline odlučno odbacuju vjeru u čuda kao nešto što pripada zastarjeloj slici svijeta i onima koji su neobrazovani i lakovjerni. I mnogi kršćani zbunjeni su pred pojavom takozvani 'čudotvoraca' koji tvrde da ljudi na njihovim seansama i tretmanima duhovno i tjelesno ozdravljaju. Čin vjere je dragocjeni dar. Komu možemo i trebamo darovati svoju vjeru?

Glavni prigovor protiv mogućnosti čuda glasi: čudo dokida prirodne zakone. A to Bog ne čini. Jer Bog i prirodni zakoni su jedno. On bi proturječio samome sebi ako bi dopustio neke izuzetke od opće zakonitosti koja vlada u prirodi. Dakle, čudo je nemoguće jer se ne uklapa u sliku o Bogu koju smo stvorili u svojim glavama. Mi propisujemo Bogu kako se on mora ponašati, što smije a što ne smije činiti. Međutim, tko može sigurno tvrditi da zna kakav je odnos Boga prema svijetu i prirodi? Zna li to Albert Einstein ili Max Planck? Poznaje li znanost sve prirodne sile? Ne poznaje. Prema tome, nitko nema mogućnosti znati što Bog može ili ne može! Mi znamo premalo o Božjem biću i premalo o svim prirodnim zakonima da bismo isključili mogućnost da Bog koristi te iste zakone kao medije preko kojih se daje spoznati ili ostaviti neki osjetni znak koji će potaknuti vjeru, posvjedočiti njegovu blizinu i pomoć.

Isus je činio čuda. To je neosporna činjenica. Postoje vjerodostojni očevidci. Čak i Isusovi protivnici to priznaju. Gotovo jedna trećina evanđelja posvećena je izvješćima o Isusovim čudesima, ozdravljenjima i izgonu nečistih duhova. Čudo u kafarnaumskoj sinagogi prvo je djelo koje je Isus učinio u društvo četvorice svojih prvih učenika. Nečisti dusi pojavljuju se u evanđelju kao neljudske sile, koje djeluju na osoban način, raspoložu određenim posebnim znanjem, u suprotnosti su s Bogom i čine ljudima zlo. No, Isus je jači od njih i svladava ih samom jednom rečenicom: "Umukni i iziđi iz njega!" (r. 25). Tako je u Isusu moć riječi ujedinjena s moćnim djelom.

Međutim, Isus na mnogim mjestima u evanđelju odlučno odbija svaku vrstu 'senzacionalizma' koji traži samo čuda i ono izvanredno. Mnogi njegovi sunarodnjaci vidjeli su čuda a ipak nisu povjerovali i obratili se. I danas ima mnogo kršćana *onih koji pješače, voze se, lete za čudima*, a to je samo dokaz njihove slabe vjere. Čovjek koji stalno traži čuda ima *slabu vjeru*. Često kroz život tražimo čudesa koja bi nam potvrdila našu vjeru u

Boga. No tko traži samo čudesa nikada neće biti sit. Čudesa su tek bljeskovi Očeve prisutnosti dok većinu života idemo kroz maglu. Kroz maglu i neizvjesnost može nas voditi sigurno samo Ruka onoga *po čijoj smo ljubavi stvoreni*.

Jedno čudo može dokinuti drugo. Na primjer, čudo ozdravljenja može spriječiti da se dogodi još veće čudo, a to je čudo obraćenja. Duhovno je čudo veće od fizičkog ozdravljenja, iako mi ljudi to vidimo obrnuto. Dajemo prednost fizičkom zdravlju, a Nebo daje duhovnom.